

Kui tähtsusetuks võib muutuda elu kõigest 24 tunniga?

Gayle Forman „Kui ma jään“
Pegasus 2014

„Kui ma jään“ on teos, mis võtab üksikasjalikult kokku seitsmeteistkümneaastase Mia kaksikümmend neli tundi, mil ta võitles oma eluga ning maadles küsimusega „Olla või mitte olla“ just nagu Hamlet. Teos, mis on jaotatud kellaegade järgi peatükkideks, kirjeldab Mia kriitilist terviseseisundit. Lisaks seda, kuidas reageerivad tema lähedased sel hetkel, kui tüdruk ise on võitluses teispoolsuse piiril ning pidevalt toimub ka rännakuid minategelase mälestustemaailma. Autor Gayle Forman on osanud väga oskuslikult situatsioone põimida. Selline keerukas ülesehitus nõuab aga seda, et lugeja pühendaks end täielikult lugemisele, ilma kõiksuguste segavate faktoriteta, seega on lugeja raamatut lugedes täielikult teose võimuses.

Gayle Formanil on küll palju teoseid, kuid siiski on kõige edukamaks saanud „Kui ma jään“, mille põhjal valmis aastal 2014 samanimeline film. Raamatule on kirjutatud ka järg, mis kirjeldab toimunut Mia poiss-sõbra Adami seisukohalt ning see kannab ingliskeelset pealkirja „Where she went“ ehk siis „Kuhu ta läks“, kuid paraku pole seda raamatut veel eesti keelde tõlgitud. Raamatut kirjutades oli Forman neljakümnendates, mistõttu on imetlusväärne see, kui noortepäraselt on raamat üles ehitatud ning kui hästi on autor mõistnud noorte mõttemaailma. Tema keelekasutus on siiras ning usutav ja sellest puudub kõiksugune pubekamöla, mida teiste noorteromaanide autorid oma teostesse paaniliselt sisse kirjutada üritavad, arvates, et see kutsub noori lugema, kuid tegelikult peletab see iga peaga mõtleva noore eemale: noorsooromaanid ei tohiks olla need, kust uusi labasusi juurde õppida.

Romaan algab tavalise päevana, mis võtab sootuks traagilise pöörde ja muutub päevaks, mil algab noorel Mial võitlus nii vaimses kui ka füüsilises mõttes. Tüdruk satub autoõnnetusse, kus ta kaotab oma ema, isa ning noorema venna Teddy. Tütarlaps ise saab aga nii tõsiseid vigastusi, et ta langeb koomasse. See, kas ta jätkab oma elu või otsustab lahkuda, on tema enda teha. Raamatus on väga palju tegevusliine, sest Mia hing suudab ringi rännata, aga tema füüsiline keha mitte. Minategelane kirjeldab haiglas toimuvat, vaatab kõrvalt iseenda operatsioone, meenutab kohtinguid oma poiss-sõbra Adamiga ja jutustab seikadest ajal, mil tal oli ideaalne perekond. Lisaks räägib Mia ka kummaliselt alanud sõprusest oma parima sõbranna Kimiga, kes on samuti haiglasse tüdrukut külastama tulnud.

Minu arvates ei saa seda teost teiste noorsooromaanidega võrrelda, kuigi selle valdkonna lugemispagas on mul päris mahukas. Selles romaanis on tunda küpsust, see võib olla tingitud sellest, et peategelased on üsnagi hilises pubekaeas või ei luba loo tõsidus laskuda madalamale keeletasandile. Ma kiidan taevani teose mõtet ja autori väljendusoskust - need kaks moodustavad kokku tugeva terviku. Kuna samanimelist filmi on kõrgelt hinnatud, vaatasin ka selle läbi, kuid pidin pettuma. Film ei anna isegi mitte ühe kolmandiku võrra edasi seda, mida suudab teha raamat. Film on laialivalgub, ebatäpne ning selles on ka muudatusi sisus, mis minu arvates oleksid pidanud jääma tegemata.

Mulle meeldis väga teose lihtsus, kuid samas ka see, et süžee polnud sarnane iga teise noorteraamatuga. Ma olen lummatud puhtast keelekasutusest ning sellest, kuidas autor suutis pidevalt lugeja pingetega mängida. Näiteks kui oli juttu Mia tervisliku seisundi äkilisest halvenemisest, mis keris pinevuse üles, siis lehekülge pöörates sai juba lugeda jätku tüdruku armuloole rokkar Adamiga, mis taas kord pinget maandas. Mulle ei meeldinud aga see, et reaalist oli juttu väga vähe ja liiga palju kirjeldati Mia mälestusi, mis rääkisid enamasti väga igapäevastest tegevustest ja muutsid lugemise ehk natukene igavaks. Minu arvates sobib see raamat lugemiseks igas vanuses lugemishuvilisele. Noored leiavad selles raamatus palju teismeliste elule

omaseid igapäevaseiku ning täiskasvanud näevad, mis toimub noorte mõttemaailmas. “Kui ma jään“ on raamat, mis näitab, kuidas võib maailm kokku variseda siis, kui noore inimese elust kaob ühe hetkega terve perekond. See on raamat, mis paneb mõistma sõna „pere“ tähendust ja olulisust ning seda, kui väheste tundidega võib kaotada oma kõige lähedasemad ja kallimad inimesed. Mia jaoks tähendas selline ränk kaotus uuesti elule mõtte otsimist.

PS! Raamatu kõrvale tuleks haarata ka pakk salvrätikuid!

Ulakass 2015